

Årsrapport 2017/2018

Øvre Eiker kulturminneråd for perioden 2016-2019 ble valgt på årsmøtet 19/4-2016.

Rådet består av:

- Nils Petter Hobbelstad (leder)
- Åse Klundelien (nestleder)
- Åmund Tonna (medlem)
- Ellen Pauline Steen (medlem)
- Elin Evenrud (medlem)
- Stein Andersen (medlem)
- Terje Larsen (medlem)
- Morten Halvorsen (varamedlem)

Kulturminnerådet er styringsgruppe for Eiker Arkiv, som også har sekretærfunksjonen i rådet. Rådet har avholdt 6 møter i perioden april 2017 – april 2018 og behandlet 14 saker. I tillegg har det vært avholdt møter med kultursjefen og med fagkomiteen. Begge steder har Kulturminnerådet uttrykt behov for en avklaring av rådets rolle og oppgaver og ønske om at rådet bør ha samme status som Eldrerådet og Rådet for funksjonshemmede.

Dessuten ble det 14/11 arrangert en «Festkveld for kulturminner», der tema var immaterielle kulturminner. Dette ble fulgt opp med en idédugnad 23/1-2018, der grendeutvalgene og aktuelle organisasjoner var invitert. Dette vil bli brukt i det videre arbeidet med en «Idébank for immaterielle kulturminner».

Generell kulturminnevernpolitikk

I samarbeid med kulturadministrasjonen har det vært arbeidet med de sakene som er nedfelt i kommunens kulturminneplan for perioden 2016-2019. Spesielt gjelder dette «Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer», der Kulturminnerådet har vært referansegruppe og hatt anledning til å uttale seg om fagrapportene og planforslaget. Denne planen ble vedtatt av kommunestyret i desember 2017.

Økonomi

Kulturminnerådet har dette året hatt et budsjett på kr.30.000,-, og disse midlene er disponert på følgende måte:

Eiker Spellemannslag - støtte til forprosjekt til bok om tradisjonsmusikk på Eiker	10.000,
Ormåsen grendeutvalg – støtte til profilering av kulturminner rundt Ormåsen	10.000,-
Vedlikehold og fornyelse av kulturminnetavler	5.940,-
Festkveld for kulturminner	9.138,-
Avsatt til utvikling av “Den kulturelle skolesekken”	13.200

	48.278,-

Dette er i samsvar med budsjettet som ble vedtatt på årsmøtet i 2017, med unntak av «Festkveld for kulturminner», som overskred det som var budsjettet med kr.5.138,-. Dette er dekket opp ved å bruke av driftsmidlene for Eiker Arkiv.

Den nylig vedtatte kommunedelplanen for kulturminner og kulturmiljøer åpner for at det kan avsettes midler i et ubundet fond som disponeres av Kulturminnerådet. Dette vil kunne bidra til en mer systematisk og langsiktig pengebruk.

Skilting og skjøtsel av kulturminner

Skilting av kulturmiljøene i Hakavik og Bollerud er videreført i samarbeid med Hakavik Vel og Bollerud Vel. Det har blitt rapportert om hærverk på kulturminnetavlene ved Himsjø og Hoensvannet, og nye skilt er bestilt til disse, samt til skiltene ved Skarragravene, som det var behov for å fornye på grunn av slitasje. Disse skiltene vil bli satt opp våren 2017. En fornyelse av tavlene ved Hassel jernverk/Skotselv er planlagt i løpet av 2018, og her er det også aktuelt å flytte den ene av tavlene. Dette vil bli gjort i samarbeid med Skotselv grendeutvalgs lokalhistoriske gruppe.

Videre skilting av kulturminner og kulturmiljøer vil bli gjort med utgangspunkt i den nylig vedtatte kommunedelplanen. Det tas sikte på å avklare skilting av kulturmiljøer i samarbeid med Buskerud fylkeskommune i løpet av våren 2018.

Saker fra Seksjon samfunnsutvikling

Kommunedelplanen legger opp til at plan- og byggesaker som involverer kulturminner med høy verneverdi skal oversendes til Buskerud fylkeskommune for uttalelse. Kulturminnerådet skal rådspørres når det gjelder kulturminner med middels verneverdi. Det har ikke vært slike saker i denne perioden. Rådet har imidlertid behandlet en henvendelse fra “aksjonsgruppa for Hoensvannsløken” og oppfordret til at det tas hensyn til demningens verdi som kulturminne. Rådet har også vært representert i arbeidgruppe for ny Riksvei 35, men denne gruppa er nå oppløst, i og med at veiprojektet har blitt utsatt.

Saker fra Seksjon for kultur og livskraft

Kulturminnerådet har behandlet Øvre Eiker kommunes strategi for innbyggermedvirkning og deltatt i prosessen rundt dette. Rådet har også blitt orientert om den nye støtteordningen for eiere av verneverdige kulturminner.

Deltakelse på seminarer, kurs etc.

Ingen av medlemmene har deltatt på seminarer eller kurs som representanter for Kulturminnerådet.

Informasjon og folkeopplysning

Kulturminnerådet arbeider for å spre kunnskap og informasjon om Øvre Eikers historie og kulturarv, med utgangspunkt i idébanken «Formidling av lokalhistorie og kulturarv». Dette gjøres gjennom økonomisk støtte til organisasjoner, enkeltarrangementer, bokutgivelser m.m. I samarbeid med Eiker Arkiv gjennomføres det et undervisningsopplegg i regi av «Den kulturelle skolesekken», der 4. klassene i Øvre Eiker får presentert en modellen av jernalderboplassen. Opplegget har fått positive tilbakemeldinger ved evaluering fra skolene.

Kulturminnerådet har også vært i dialog med styringsgruppa for «Den kulturelle skolesekken» om hvordan rådet kan bidra til å styrke det kulturhistoriske innholdet i skolen. Det legges opp til å presentere et opplegg for dette på brukermøtet for «Den kulturelle skolesekken» våren 2018.

Arbeidet med en idébank for «Immaterielle kulturminner i lokalt perspektiv» ble startet opp i november 2017 og fulgt opp med en åpen idédugnad i januar 2018. Kulturminnerådet vil arbeide videre med dette, i dialog med grendeutvalgene og lokale organisasjoner.

Dessuten fortsetter arbeidet med å sette opp kulturminnetavler og presentere den lokale kulturhistorien på internett. Etter hvert er det aktuelt å ta i bruk QR-scanning for å kombinere disse to formidlingsformene.

Eiker Arkiv

Eiker Arkiv har tatt i bruk de nye lokalene ved Øvre Eiker bibliotek, som sto ferdig høsten 2016. I løpet av 2017 har det også kommet dør mellom biblioteket og arkivets lesesal, slik at tilgjengeligheten for publikum har blitt langt bedre. Dette er fast møtested for Eiker Historielags «gotiske gruppe», og også andre foreninger har tatt i bruk dette som møtelokale og samlingssted. Arkivet er bemannet torsdager kl.15-19 og fredager kl.11-15, men kan også besøkes utenom disse tidene etter nærmere avtale.

Arkivet ledes av Bent Ek, som er ansatt i 40% stilling i Øvre Eiker kommune. Halvparten av denne ressursen er stipulert til arbeidet med Eiker Arkiv og den andre halvparten til sekretærfunksjonen i Kulturminnerådet. Dessuten bemannes arkivet av Thor Olav Brattensborg, som har en 80% varig tilrettelagt stilling gjennom NAV. I tillegg til dette blir det utført anslagsvis 1-2 årsverk i form av frivillig arbeid. Dette utføres i regi av den frivillige organisasjonen Sameia Fotoarkiv, som også tilfører

arkivet betydelige ressurser i form av salgssinntekter, dugnadsinntekter og private tilskudd, deriblant en årlig støtte på kr.20.000,- fra Eiker Historielag.

Eiker Arkiv besvarer henvendelser fra publikum og deltar med opplysninger og materiell i forbindelse med ulike prosjekter, som bokutgivelser, utstillinger og arrangementer. Arkivet mottar arkivet etter bedrifter, organisasjoner og privatpersoner. I 2017/2018 har det blant annet kommet inn materiale fra Eiker Kunstforening, Vestfossen Mannskor, Vestfossen Hornmusikkorps, Eiker Handelslag, kjøpmann Aage Dæhlin, Øvre Eiker SV, journalist Bengt-Arne Røine, Eiker Mølle, og Tryterud Hotell. Det har blitt digitalisert 476 fotografier, som er lånt inn fra privatpersoner, og dessuten har det kommet inn en hel del digitale foto, video og lydopptak. I samarbeid med Vestfold fylkesarkiv, som er koordinator for privatarkiv i Buskerud, søkte Eiker Arkiv om prosjektmidler fra Norsk Kulturfond til registrering og katalogisering av arkivene etter Vestfos Cellulosefabrik og Skotselv Cellulosefabrik, og det ble gitt et tilskudd på kr.175.000,- til dette prosjektet. Det arbeides for å få til en avtale om deponering av disse arkivene, enten ved Statsarkivet Kongsberg (SAKO) eller Interkommunalt Arkiv (IKA), og det tas sikte på flytting i løpet av august/september 2018.

Ved at de nye lokalene i biblioteket ble tatt i bruk, har Eiker Arkiv fått langt bedre muligheter til å ordne og oppbevare sitt eget arkivmateriale ved å ta i bruk de gamle lokalene Rådhuskjelleren som magasin. Det er stort behov for en opprydding i dette arkivmaterialet, og denne oppgaven vil bli prioritert høyt i 2018. Det er også et mål å få registrert arkivene i Arkivportalen på internett.

Arkivene ved Eiker Arkiv er tilgjengelige for bruk på Arkivets lesesal på Øvre Eiker bibliotek. Også kommunalt arkivmateriale, som oppbevares ved Forvaltningssenteret på Notodden, kan nå gjøres tilgjengelig her i en begrenset periode, etter nærmere avtale med Eiker Arkiv og sentralarkivet i Øvre Eiker kommune. Flere har alt benyttet seg av denne ordningen.

Det arbeides også med digitalisering og registrering av dokumenter, fotografier, lyd, film m.m. Dette er arbeid som i stor grad utføres på frivillig basis. Den digitale fotosamlingen omfatter nå rundt ??? bilder, foruten en del kart og annet grafisk materialet. I løpet av året har det blitt digitalisert anslagsvis 250 timer med lydopptak, hovedsakelig intervjuer med eldre mennesker som ble gjort på 1980- og 90-tallet. Når det gjelder digitalisering av film og video, samarbeides det med Eiker Arkiv i Nedre Eiker om et større prosjekt, som blant annet inkluderer arkivene fra TV Buskerud og Eiker Nær-TV. Dette prosjektet blir finansiert gjennom betydelige tilskudd fra blant andre Sparebanken Øst. Arkivet digitaliserer også eget arkivmateriale og materiale fra kommunearkivet, samt lokalhistorisk litteratur og utklippssamlinger. Her prioriteres stoff som ikke er tilgjengelig digitalt på Nasjonalbiblioteket eller andre steder.

Høsten 2017 ble det installert et trådløst nettverk som gjør det digitaliserte materialet tilgjengelig for de besøkende på arkivets lesesal. Det arbeides nå med å legge ut materiale som er digitalisert og registrert. Dette åpner også muligheter for at frivillige kan bidra med å legge ut dette materialet på internett.

Orienteringssaker

Kulturminnerådet holdes orientert om arbeid et i kulturseksjonen og kommunens kulturminnevernpolitikk, herunder arbeidet med kommunedelplanen for kulturminner og

kulturmiljøer. Via kommunen og Eiker Arkiv får rådet også aktuell informasjon fra Buskerud fylkeskommune , Riksantikvaren, Norsk Kulturminnefond m.fl., samt tilbud om kurs og konferanser.

Nærmiljøprosjekter

Kulturminnerådet følger opp flere prosjekter i nærmiljøene, i samarbeid med ulike samarbeidspartnere, men rådet har ikke engasjert seg i nye prosjekter. Valg av slike prosjekter framover vil skje med utgangspunkt i kommunedelplanen for kulturminner og kulturmiljøer, samt de vedtatte handlingsplanene og idébankene. Samtidig vil det fortsatt bli lagt vekt på lokale initiativ ved valg av nye prosjekter. Ormåsen grendeutvalg har bedt om innspill i forbindelse med skilting av området rundt Ormåsen, og Øvre Eiker Rotary har tatt initiativ til skilting og merking ved bygdeborgene. Begge disse prosjektene er aktuelle arbeidsområder i 2018/2019.

Konklusjoner/sammendrag

Kulturminnerådet og Eiker Arkiv legger opp sitt arbeid i tråd med kommunens strategi for kulturminnevern med tilhørende handlingsplaner og idébanker, samt kommunedelplanen for kulturminner og kulturmiljøer. Gjennom dette ønsker Kulturminnerådet å fungere som rådgiver for kommuneadministrasjonen i kulturminnevernsaker og som informasjonsorgan utad mot befolkningen. Imidlertid etterlyses en nærmere avklaring av Kulturminnerådets rolle i det lokale kulturminnevernet og dets status i forhold til kommunens administrasjon.

Hokksund, 7/2-2018